

við tann stóra munin millum almennar frágreiðingar og tey veruligi viðurskiptini. Mótmælini móti persísku keisaravítjanini í Berlin 2. júní 1968 er eitt dóm. Tað var móttöðan frá studentunum, sum breyt ta politisku persónsgeringina — fyrirreikað av myndapressuni og styrkt av statsligum seremonium — hon gjørdi týðuligan mun á tí kunngjörda myndatiltárinum frá eysturlendsku ævintýrunum og veruliga leiklutin hjá einum góðum monarki.

Tað vóru studentamótmæli, sum við konkretum hendingum í Suður-Afrika, Suður-Amerika og Eystur-Asien sum grundarlag, vísu á fyri pressu, flokkum og stjórnun, at politiska stæðið í verðinsseguligum samanhangi er broytt og ikki longur kann metast út frá teimum grundsjónarmiðum, sum í farnu öld — at uttanríkispolitikkur ikki longur kann forast, sum maktpolitikkur á diplomatiskan og hernaðarligan hátt, men sum ein samfelagspolitikkur umfatandi alla verðina.

Studentauppreisturin í Frankríki 1968

Í 1968 fór fram mikil studentauppreistur í Frankríki. Rørsln byrjaði sára óskyldiga við krøvum um størri rættindi á universitetinum.

Neistin, ið ivaleyst birti bráðin, var tendraður, tá studentar í Nanterre mótmæltu at tað hevði fingið diciplinarar fylgjur fyri studentar, ið høvdu lutikið í eini Vietnammótmælisgongu. Stutt eftir hesa var ein

onnur mótmælisgonga á Sorbonne universitetinum í Paris og krøvini vóru tey eftirhondini klassisku: eina radikala broyting av galdandi universitetsuppbyggingini.

Fyri at leggja størri dent á krøvini, mótmæltu studentarnir í sjálvum forgarðinum á Sorbonne. Mótmælisgongan fór friðarliga fram, men uttan nakra skiljandi frágreiðing um hvi, bað universitetsrektorin lógregluna koma at rudda forgarðin. Ivaleyst var avgerðin tikin í samráð við innanríkisráðharran. Lógreglan kom og hersetti universitetið fyri fyrstu ferð í søguni. Higar til hevði tað verið forboðið og heilt óhugsandi at lógreglan kom á gátt á universitetinum í øllum Europa. Hetta var fyrstu ferð, at polití hevði ruddað universitetsgarð við makt. Fleiri fingið snuddir. Aftaná komu fleiri og størri mótmælisgongur í lag ymsastaðni í Paris, sum allar endaðu í Latinarbyrpartinum.

Ímeðan var Sorbonne universitetið stongt, og alt ókið um universitetið eisini. Studentarnir kravdu universitetið uppafturlatið og lógregluna burtur frá Latinarbyrpartinum, sum studentarnir meta sum teirra egna. Teir samlaðust við Sorbonne. Og tá tað fór at hoyrast sum slatur at lógreglan hevði í hyggju at noyða studentarnar burtur frá Sorbonneokinum, fóru studentarnir undir at byggja vegskansar av bilum og tilikum sum var fyri hond. Teir tóku eisini steinarnar úr veginum at hava sum vápn móti lógregluni.

Skansarnir vóru millum 3,5 og 4 metur til hæddar. Avgjørt var ikki at leypa á lógregluna, men at stæða henni á skansunum um hon leyp á! At enda fekk

lógreglan boð um at rudda goturnar og fáa skansarnar burturbeindar. Tað óhugnaliga sum nú hendir er, at lógreglan fer undir at brúka gassløgingar, tárass — helst eisini gass við klórlogi — hesum avnokta teir sjálvir, men ymiskt bendir á at tað veruliga hevur verið brúkt.

Gassið noyðdi teir lesandi at flýggja. Nú setti lógreglan eld á skansarnar og so kundi sýnast sum stríðið var av, og studentarnir høvdu tapt, men tað mundi ikki fara at vera endaliga úrslitið.

Tað sum gjørdi hesa hendingina serstaka áhugaverða, var at fólk sum heild fóru í part við studentunum og fordømuð framferðina hjá lógregluni. Tey blakadu alt møgult út gjøgnum vindeygini eftir lógreglunum. Men hesir svaraðu aftur við at skjóta gassløgingar inn í íbúðirnar.

Studentarnir royndu at flýggja, men nú visti tað seg, at teirra egnu byrgingar blivu teimum til hindurs av tí, at teir høvdu týpt veginar í báðum endum. Lógreglan hevði sostatt allar fyrimunirnar.

Hesa náttina vóru umleið 800 fólk særð, teirra millum 300-400 lógreglunum. Men stríðið stæðgaði ikki fyri tað, heldur hinvegin ókti henda harða viðferð um móttöðuna frá studentunum. Tann ungi leiðarin Daniel Cohn-Bendit, sum tilrættalegdi skansabyggjina, og luttók í bardaganum til klokkan seks um morgunin, tá lógreglan hevði vunnið slagðið, segði: »Nú er bert ein vegur eftir at ganga og tað er at fara í aðalverkfalli«. Morgunin eftir var verkfallið ein veruleiki við 100% lutluku.

Framhald komandi leygdag

klokkan fimm, seks um mornarnar, og skúlin byrjaði klokkan átta. Men tað lögdu vit einki í.

Eitt atgongumerki til Gággu-dans nú og tey árin, Andreas spældi, kostar eins nógv og teir fingið fyri at spæla eitt heilt kvöld.

— Tá fingið vit einar 10—15 kr. í part, og atgongugjaldið var 1 kr. fyri konufólk og 1,25 kr. fyri mannfólk.

Tá Tórshell stóð liðug fór Gággan úr Klubbanum og niðan hagar at spæla.

— Har varð spælt til almennan dans í nokur ár, men undir krígunum fóru vit at spæla í Sjonleikarhúsinum, har Gággan spælir enn.

— Tá varð spælt einar fyra, fimm ferðir um vikuna fyri ymsum herdeildum hjá eingilskmonnum, og altið fóru tað tær somu genturnar, sum fóru við. Men sunnukvöld varð altið spælt til almennan dans.

Sum sild í tunnu

Andreas minnst, hvussu tað var at spæla undir krígunum.

— Tá varð blandað fyri vindeygini við tjúkkum plátum. Eingilskmenn og marinarnar royktu stórar Virginia-sigarir og roykurin var ógiligur. Eingin ventilatión var heldur, so mangan var tað ikki inniverandi. Fólkíð stóð sum sild í tunnu, men tey stuttleikaðu sær óført.

Tað skuldi eitt sterkt bróst til at spæla so ofta um vikuna. Eg minnst, at tá vit spældu eitt ávíst lag, komu eingilskmenn ella marinarnar við einari whisky-flesku upp á pallin til okkara.

Andreas sigur, at tað var eitt sjáldsama gott vinarlæg millum teirra, sum spældu í Gágguni. Har kundi av sonnum orðafellið »en for alle, alle for en« brúkast.

Gággan plagdi eisini at fara út um landið at spæla til ymsar samkomur. T.d. varð spælt í Klaksvík og í Suðuroy. Men treytin var, at eitt klaver var har á plássinum, sum spælt varð. Tað varð ferðast við Slepner og Tjaldrinum. Tá útvarpið byrjaði í 1957 varð onkuntið spælt har eisini.

Trúlovisi og giftarmál

— Nú ljóðar, at Sjonleikarhúsið skal umbyggjast og samstundis útiþýsa Gágguni og eg skilji, at tað er stór móttöða í blóðunum móti hesi ætlan. Ja, Gággan má víkja fyri finari tingum, og helst fara teir at halda uppat, tá teir ikki sleppa at spæla har longur. Tað havi eg skilt á lagnum. Men Gággan man hava verið orsök til mong trúlovisini og giftarmálina gjøgnum tíðina. Í Gággu-dans fanst ið hvussu er altið eitt høvi til at trúlova seg endar Andreas Restorff.

—sigurd

stubbbar uttaneftir

25% størri enn nýtslan

Ráoljuframleiðslan í øllum heiminum í undanfarna ári upp á 3,59 milliardir tons hevur vist seg at verið 25% størri enn nýtslan. Hetta lutfallið gjørdi seg serliga

galdandi í Vestureuropa, har tey vestureuropeisku oljueinsiverkini viðgjørd 1,04 milliardir tons av ráolju í móti einari nýtslu upp á 665 milj. tons, verður sagt í einari frágreiðing frá oljufelagnum British Petroleum.

Kolkreppa

Samstundis sum orðaskiftið um atomorku er í hæddini í Felagsmarknaðinum upplýsir EF-nevndin, at kolvinnan fer at minka, og at tað verður neyðugt at finna nýggj kolanám, um framleiðslan skal rokka ta hædd, sum EF hevur sett.

Roknað verður við, at kolframleiðslan í EF-limalandunum fer at minka úr 259 miljónum tons um fjór til 249 miljónir í 1979. Tað eru umleið seks prosent minni enn tann framleiðsla, sum EF hevur roknað við at verða í 1985.

Tapið seks milliardir

Norskir oljuspækulantar hava mist milliardir av krónum. Rokningin aftan á tann stóra eftirspurningin á oljupartabrovum í dag ljóðar upp á seks milliardir. Tað er munurin millum tað virðið, sum tað er gjørligt at keypa til partabrov fyri í dag, skrivir norska Dagblaðið.

Bláðið sigur, at partabrovini í oljufelagnum Hydro eru minkað i virði við umleið fyra milliardir krónum síðani í januar 1974, tá tey vóru seld fyri 1165 kr. í dag hava tey eitt virði av bert 265 kr.

Afturgongd

Maðurin her á myndini kann vísa á eina góða grund fyri, at hann hevur ein bakspægl á brillunum. Tað hongur saman við royndum hansara at seta met í nokrum, sum er sera torført at seta met í: Tann 81 ára gamli Pennie Wingo er nú á veg úr San Fransisco til Los Angeles — eitt strekki upp á 725 kilometrar. Um nakar framvegis ivast í søguni, so kann upplýst, at Wingo í árunum 1931/32 gekk aftureftir frá Forth Worth í Texas til Istanbul í Turkalandi. Hetta er eitt strekki upp á 13.000 kilometrar, sambært bókina hjá Guinness um ymisk heimsmet.

Ewald spælir — uttan vindil

Tann kendi fiølspeðarin, Ewald Thomsen, sum saman við soni sínum Hardy vitjaði í Foroyum fyri nokrum mánaðum síðani, hevur nógv um at vera í hesum tíðum. Feðgarinn spæla javnan til ymsar

heystveitslur í Danmark. Teir eru just afturkomnir úr USA, har teir hava lutikið í 200 ára hátíðarhaldinum.

Sjáltsamt. Men Ewald Thomsen hevur ongan vindil í muninum. Kanska kemst tað av, at troini aftan fyri hann á myndini eru so eldviðkvom.

Ungir spæl menn

Tað fóru ungir spæl menn í Jazzband Triumph. Sjálvar var Andreas ikki eldi enn 16 ár, tá teir byrjaðu.

— Tá gekk eg í realskúla. Tað var tíðum, at vit spældu til